

Případová studie ZŠ a SŠ Jedna Radost

Vybrané téma: **Způsob fungování týmu pedagogických/ nepedagogických pracovníků, spolupráce na úrovni dalších škol.**

Vypracovala: Mgr. Miroslava Homolová

„Pro život, ne pro školu se učíme.“

Seneca

1. ÚVOD

Tato studie vznikla pro účely Pokusného ověřování, vyhlášeného na základě § 171 odstavce 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, na období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2022 : **Organizace, způsob a formy vzdělávání v základních školách s oběma stupni základního vzdělávání a menšími třídními kolektivy, jejichž zřizovatelem není stát, kraj, obec nebo dobrovolný svazek obcí.**

2. PŘEDSTAVENÍ ŠKOLY JEDNA RADOST

Základní škola JEDNA RADOST Pňov-Předhradí vznikla v roce 2014 jako „inovativní“ základní škola, která nabízí uplatnění moderních pedagogických principů: ponechání co největší možné autonomie žákům, podporu přebírání odpovědnosti žáků za své učení, vzdělávání ve věkově smíšených skupinách, změnu paradigmatu školy od zaměření čistě na výkon k zaměření na rozvoj komplexní osobnosti žáka (kompetence), odklon od kontrolního zaměření k zaměření na podporu a respektující komunikaci. V rámci výuky se zaměřujeme na osobnostní rozvoj žáků a jejich spolupráci. Rozvíjíme jejich jazykový, rozumový a tvůrčí potenciál, umění učit se, pracovat s informacemi a vyznat se v dnešním i budoucím světě. Věříme, že je třeba školu trvale proměňovat, aby stačila měnícímu se světu. Věříme, že cesta ke kvalitnímu vzdělávání vede přes podporu žáků, pedagogů, rodičů a místní komunity.

„Vzdělání je to, co nám zůstane, když zapomeneme všechno, co jsme se naučili ve škole.“

Karel Čapek český spisovatel 1890 – 1938

Školní kurikulum Základní školy JEDNA RADOST Pňov-Předhradí vychází z **cílů základního vzdělávání**¹, které škola chápe závazně, nejen jako formální proklamaci. Pro jejich naplňování nabízí promyšlené vzdělávací příležitosti postavené na **hierarchii cílů**² s velkou mírou vlastní aktivity vycházející z vnitřní motivace žáků.

Základní hodnoty školy:

Garantujeme smysluplnost učení přijetím principů pedagogického konstruktivismu - žák vychází ze svých prekonceptů, aktivně přistupuje k učení, výsledky učení komparuje s dosavadní zkušeností, svou práci reflektuje, učí se poznávat a pojmenovávat vlastní vzdělávací potřeby. Škola vytváří podmínky pro utváření vlastních názorů,

¹ Základní vzdělávání má žákům pomoci **utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání** orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání. V základním vzdělávání se proto usiluje o naplňování těchto cílů (podle RVP ZV, MŠMT Praha 2017):

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení,
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů,
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci,
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých,
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti,
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě,
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný,
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi,
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

² **Hierarchie cílů:** ve vzdělávacím procesu sledujeme více učebních cílů, které jsou různě rozsáhlé a ovlivňují odlišné úrovně žákovy osobnosti. Cíl vyšší úrovně v sobě obsahuje cíl na nižší úrovni, staví na dovednostech tohoto nižšího cíle.

- postojové cíle (žák si vytváří názor, vnitřní vztah k něčemu): žák vyjadřuje svůj vztah k vlasti, k ochraně životního prostředí, k sobě samému a ostatním lidem; uvědomuje si hodnotu zdraví, přátelství, vzdělávání, peněz; má vztah k pohybu, k umění...;
- kompetenční cíle (životní dovednosti stojící nad vzdělávacími obory): žák efektivně komunikuje; spolupracuje v roli s ostatními; vyjádří své pocity slovy, tancem, hudbou, obrazem; dokáže se vžít do toho, jak se cítí druhí; a další;
- dovednostní (v rámci jednotlivých oborů, učebních předmětů, aplikace znalostí): žák napíše esej, sestaví rozpočet domácnosti, založí chov rybiček v akváriu, naprogramuje aplikaci, zacvičí kotoul a hvězdu, zazpívá píseň a další;
- znalostní (informace, souvislosti v rámci oborů, učebních předmětů): žák umí násobilku, vyjmenovaná slova, atd.

postojů a hodnot. Uplatňuje nástroje formativního hodnocení, respektující komunikace, badatelského přístupu a učení v souvislostech v rámci projektové výuky.

3. ZPŮSOB FUNGOVÁNÍ TÝMU PEDAGOGICKÝCH/ NEPEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ - VZDĚLÁVACÍ PODPORA

Systém podpory pedagogů na škole Jedna Radost má v rámci naplňování vizí a hodnot školy nezastupitelnou roli. Zajišťujeme rozvoj pedagogů na úrovni školy cílenou nabídkou vzdělávacích seminářů, volených v souladu s koncepcí a potřebami školy, zároveň umožňujeme pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům autonomní výběr ze vzdělávací nabídky na základě vlastních vzdělávacích preferencí za předem stanovených podmínek.

V aktuálním kalendářním roce jsme realizovali tyto vzdělávací semináře:

- **Otevíráme dveře pro mentory I.** - 1 pedagogický pracovník se zúčastnil kurzu v celkovém rozsahu 40h, v rámci kterého si osvojil a rozšířil znalosti v oblasti role mentora a poradenské procesy, zvládnutí vedení rozhovorů včetně vhodného výběru různých typů otázek, aktivní naslouchání, model grow či zpětná vazba.
- **Odborné školení k práci se stavebnicí LEGO Education WeDo 2.0 Základní souprava** - uskutečnilo se v prostorách školy v celkovém rozsahu 8h. Obsahem školení byly základy robotiky a možnosti uplatnění stavebnice Lego ve výchovně-vzdělávacím procesu pro žáky mladšího školního věku (1. - 5. třída). Školení bylo doporučeno učitelům, asistentům a vychovatelům působícím na 1. stupni na podporu polytechnického vzdělávání, ale účastnit se mohli všichni pedagogičtí pracovníci se zájmem o tuto oblast. Školení se zúčastnilo 9 členů pedagogického týmu.
- **Otevíráme dveře kolegiální podpoře** – realizace v celkovém rozsahu 8 hodin, bylo určeno všem pedagogickým pracovníkům (celkem 12 osob). Hlavními tématy školení byly zásady pro pozorování a reflexi práce učitele (v kontrastu s reflexí vlastního prožívání a stereotypů), práce s videozáznamem - jak vést výuku ke stanovenému cíli a jak zajistit efektivní a bezpečnou zpětnou vazbu.
- **Ten dělá to a ten zas tohle a všichni tomu říkají projekt** – pro celý pedagogický sbor (účast 12 osob), seminář z oblasti projektové výuky v rozsahu 16h, který se uskutečnil 31. 1. 2020 a následně 30. 4. 2020.
- V rámci programu Šablony II byla podpořena spolupráce učitelů v oblasti čtenářství formou tandemové výuky a strukturovaných individuálních lekcí školního lektora.
- **Základní kurz pro instruktory snowboardingu** – 2 účastníci, vzdělávání bylo krom jízdy na snowboardu zaměřeno také na metodiku výuky, organizační předpisy, servis, bezpečnost pohybu v horách, první pomoc, začlenění snowboardingu do vzdělávacích programů.
- **Respektovat a být respektován** - jednodenní seminář pro celý pedagogický sbor, zaměřený na rozvoj komunikačních dovedností a osvojení si základních nástrojů a principů respektujícího přístupu, pod vedením zkušené lektorky Soni Kazda – Rýdl.
- **Zdravotník zotavovacích akcí MŠMT** – 3 účastníci, vzdělávání reagovalo na potřeby školy v oblasti pořádání výjezdů, kurz probíhal pod záštitou Českého červeného kříže.
- **Jak rozvíjet matematickou gramotnost aneb Matematika v praxi** – vzdělávací seminář absolvovaný ve spolupráci se ZŠ Radim, vzdělávání se účastnili 3 pedagogové 1. trojročí
- **Najděte klíč ke svému potenciálu** - workshop pod vedením zkušeného lektora Ing. Marka Pavlíka, Ph.D., ředitele strategie poradenské firmy M.C.TRITON; seminář absolvoval celý pedagogický sbor.
- **Profesní manažerské vzdělávání (PMV)**– zaměřené na zvyšování profesní připravenosti vedoucích pracovníků pod záštitou VISK Středočeského kraje, absolvovaný rozsah celkem 8 specializovaných vzdělávacích seminářů pro 2 vedoucí pracovníky.

- **Komplexní rozvoj leadershipu**- absolvovaný soubor 4 vzdělávacích modulů pro ředitelku a zástupkyni školy, rozvoj dovedností vědomého lídršipu - vědomý lídršip jako cesta k posilování vědomé kultury organizace.

VZDĚLÁVACÍ SEMINÁŘE PRO PROVOZNÍ ZAMĚSTNANCE:

- **Školení hygienického minima 2020** – školení pod záštitou KHS pro pracovníky školních jídelen, 2 zaměstnanci.
- **Hospodářka školy** – kurz zaměřený na administrativu, evidenci, inventarizaci, personalistiku a účetnictví pro hospodářku, 1 zaměstnanec. **Zaměstnanecké benefity II** – 1 zaměstnanec
- **Mzdové aktuality** – 1 zaměstnanec, změny ve mzdové účtárně a personální oblasti od 1. 1. 2020.

4. ZPŮSOB FUNGOVÁNÍ TÝMU PEDAGOGICKÝCH/ NEPEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ – FUNGOVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH SBORŮ

Pro-inkluzivní charakter školy a proklamace individuálního přístupu predikuje nutnost širších komunikačních příležitostí pro pedagogy. Vzájemná komunikace a přirozené sdílení potřeb je umožněno pravidelnými poradami na úrovni:

- ranních porad s předáváním aktuálních informací - denně
- ideových porad, které umožňují vzájemné předávání zkušeností mezi pedagogy, týkajících se sdílení nových pedagogických přístupů nebo řešení náročných pedagogických situací se žáky – 1x za 14 dnů
- plánovacích porad s cílem strukturovat a zajistit organizační potřeby školy, včetně pedagogických rad a řešení výchovných opatření – 1x za 14 dnů
- schůzek specializačních oborových týmů, které se zaměřují na revize a řešení specifických oborových témat a naplňování projektových zadání – dle potřeby, minimálně 1x za čtvrtletí
- schůzek třídních učitelů s asistenty pro zajištění plánování a přípravy vyučovací hodiny – 1x týdně
- schůzek vedení školy s vybranými vedoucími pracovníky.

Škola dále zajišťuje pravidelnou podporu v podobě mentoringu, supervizí nebo umožněním náslechnů ve vybraných vyučovacích hodinách, případně umožněním párového učení se zkušenějším kolegou. Podpora komunikace a sdílení mezi pedagogy probíhá také spontánně v rámci setkávání v prostorách sboroven nebo plánování projektových činností, je cíleně pěstována jako přirozená součást kultury školy.

5. ZPŮSOB FUNGOVÁNÍ TÝMU PEDAGOGICKÝCH/ NEPEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ – ROLE ŘEDITELE JAKO GARANTA KVALITNÍ PEDAGOGICKÉ PRÁCE ŠKOLY

Filozofie školy vychází z ideí rovného a respektujícího přístupu. Preferujeme spolupráci a komunikaci před deklarovanou převahou nad dítětem a snažíme se rozvíjet vnitřní motivaci žáka k učení. Tyto přístupy kladou nemalé nároky na vedoucí pracovníky školy, kteří svým přístupem modelují žitý koncept školy s vědomou zodpovědností za průběh a úroveň vzdělávání žáků, spolupráci všech zúčastněných aktérů a partnerů. Role

ředitele je námi vnímána jako stabilizační a manažerská pozice, která primárně uplatňuje lídrovský přístup před řídicím, je garantem vizí a naplňování zákonných vzdělávacích požadavků. Organizační struktura školy se z praktických důvodů nijak neliší od většiny plně organizovaných škol a za dobu svého působení se výrazně personálně stabilizovala.

6. ZPŮSOB FUNGOVÁNÍ TÝMU PEDAGOGICKÝCH/ NEPEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ – USTANOVENÍ METODICKÝCH ORGÁNŮ S JASNĚ DEFINOVANÝMI ÚKOLY

Za dobu svého působení si škola Jedna Radost prošla výrazným koncepčním vývojem. K naplňování inovativních vizí bylo třeba nalézt a pilotovat vhodné pedagogické nástroje, umožnit a zprostředkovat nové zkušenosti pedagogům. V počátcích působení školy se osvědčila inspirace z výjezdů do zahraničí a hledání východisek společně v rámci celého pedagogického sboru. V současné době jsme již v obecných principech stabilizovaní a máme jasný koncept podoby školního kurikula, který inovujeme v souladu s koncepcí školy. Pro inovaci školního vzdělávacího programu na škole působí metodik, který řídí spolupráci s odbornými týmy v rámci konkrétních vzdělávacích oblastí. K podpoře činnosti odborných týmů využíváme finanční podporu například v rámci Šablon II., které pomáhají strukturovat cíle a úkoly zpracovávaných výstupů jednotlivých týmů, zároveň podporují preferované sdílení a předávání zkušeností mezi pedagogy.

7. ZPŮSOB FUNGOVÁNÍ TÝMU PEDAGOGICKÝCH/ NEPEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ – PODPORA ZAČÍNAJÍCÍCH PEDAGOGŮ

Na škole Jedna Radost je začínajícím učitelem každý nově příchozí pedagog. Požadujeme například dovednosti v oblasti respektující komunikace, organizace výukové hodiny zaměřené na rozvoj kompetencí, podpůrný přístup místo primárně řídicího, povědomí o formativním hodnocení. V praxi se nám v rámci podpory začínajícím pedagogům nejvíce osvědčila forma párového učení, kdy umožňujeme nově příchozím přímou a osobní zkušenost s našimi specifickými přístupy. Spolupráci na plánování a přípravě vyučovací jednotky zajišťuje provázející pedagog nebo kontinuálně školní mentor. Samozřejmě je podpora zkušených asistentů, speciálního pedagoga, metodika prevence či výchovného poradce, kteří zprostředkovávají zkušenosti s konkrétními žáky a pomáhají modelovat nástroje zvládnutí náročných situací v třídním kolektivu.

8. ZPŮSOB FUNGOVÁNÍ TÝMU PEDAGOGICKÝCH/ NEPEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ – SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI ŠKOLAMI A INSTITUCEMI

Jsme škola, jejíž primární snahou byla implementace inovativních přístupů do školního kurikula a vytvoření prostředí, které bude podporovat přirozenou dětskou zvědavost a motivaci se vzdělávat. Přirozeně usilujeme o spolupráci v rámci komunity školy, ale i obce, ve které působíme. V aktuálním kalendářním roce se podařilo absolvovat tyto projekty:

Centrum kolegiální podpory (CKP) - je podporou pro vzájemné učení pedagogů v otázkách vzdělávání žáků (nejen) se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Nositelem projektu je Univerzita Palackého v Olomouci, Ústav speciálně pedagogických studií na Pedagogické fakultě. Cílem CKP je mj. vytvářet síť škol, které jsou schopny předávat si své zkušenosti se vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Škola Jedna Radost zajišťovala jejich metodické vedení. V rámci započaté spolupráce zvláště s okolními školami v okrese jsme byli spontánně vyzváni k pokračování i přes ukončení projektu s požadavkem předávat zkušenosti právě z oblasti inovativních přístupů, které spolupracující pedagogičtí pracovníci vnímali přínosné pro svou další pedagogickou činnost.

Spolupráce s DDŠ Býchory – podpora v rámci dotačního programu Šablony II, konkrétně Nové metody ve výuce, spolupráce stále probíhá na základě společné dohody se vzdělávacím subjektem, cílem je si vzájemně předat základní nástroje respektujícího přístupu a podpory rozvoje vnitřní autonomie žáka.

Projekt Dětský parlament ve spolupráci s MÚ Poděbrady - aktivita v rámci členství města v Národní síti Zdravých měst ČR (NSZM). Jeho smyslem bylo přiblížit zúčastněným žákům a studentům fungování místní samosprávy a v souladu se základními myšlenkami NSZM vytvořit prostor pro posilování aktivity a zájmu obyvatel o veřejnou správu. Hmatatelným výsledkem činnosti dětského parlamentu bylo společně přijaté rozhodnutí o investování poskytnutých finančních prostředků, které měly kvalitu života ve městě nějak obohatit. Projekt byl zakončen návštěvou partnerského města ve francouzském Vertou, jehož se za školu Jedna Radost účastnili 2 žáci.

9. ZÁVĚR

Tato studie vznikla za účelem nabídnout minimálně na obecné úrovni vhled do fungování a principů školy, která vznikla za účelem nabídky jiné vzdělávací cesty. Naším záměrem nebylo vytvořit alternativu ke státním školám, ale vytvořit si prostor k uplatňování inovativních vzdělávacích přístupů, které podle našeho názoru srozumitelněji odpovídají na výzvu státní zakázky, deklarovanou v konceptu RVP ZV od roku 2005 a jejíž principy se stále ještě daří realizovat ve společnosti poměrně obtížně. Rozhodnutí založit inovativní školu s sebou neslo břemeno vykročení do neznáma a potřebu obtížně hledat podporu pro nové výukové nástroje. Pomohly principy, které dnes tvoří pilíř hodnot školy, jako je spolupráce, podpora vnitřní autonomie, autenticita a smysluplnost, kdy právě realizátoři a většinou zkušení odborníci z řad pedagogů věnovali vzniku myšlenky školy svůj osobní potenciál k vytvoření dnes již uceleného konceptu Jedna Radost. Přejeme si, aby naše cesta dokázala inspirovat a mohla podpořit změny ve vzdělávání například možností i nadále nabízet naše zkušenosti, ověřené roky praxe nebo alespoň otevřít a podpořit cestu k implementaci dílčích inovací.

